LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite: Kirjallinen lausuntopyyntö: HE 134/2024 vp

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä laeiksi terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä esitetään tarve julkisen talouden vahvistamiseen noin kolmella miljardilla. Esityksellä tavoitellaan vuodesta 2025 alkaen vähintään 97 miljoonan euron vuosittaisia säästöjä valtion rahoittamassa julkisessa terveydenhuollossa. Lisäksi esityksen tavoitteena on osaltaan turvata henkilöstön riittävyyttä julkisessa terveydenhuollossa sekä mahdollistaa terveydenhuollon järjestäjien nykyistä joustavammin suunnitella terveydenhuollon toimintojaan hoidon ja palvelujärjestelmän kokonaisuus huomioiden. Näihin lisäsäästötoimiin liittyen esitetään mm. perusterveydenhuollon hoitotakuun palauttamista vuoden 2022 tasolle purkamalla Sanna Marinin hallituksen tekemät tiukennukset.

SuPerin mielestä hallituksen ehdotukset vaarantavat oikea-aikaisen ja tarpeen mukaisen hoitoon pääsyn kiireettömässä hoidossa. Hoidon tarpeen oikea-aikainen arviointi, diagnostiikka ja hoito varmistavat oikea-aikaisen hoidon ja palvelun ja siten ennaltaehkäisevät sairauksien pahenemisvaiheet ja hoidon viivästymiset. Lisäksi sillä ennaltaehkäistään hyvinvointialueiden yhteispäivystysten edelleen ruuhkautumiset. Päinvastoin kuin esityksessä esitetään, tulee panostusta lisätä perusterveydenhuollon palveluiden kehittämiseen ja sujuvuuteen. Kustannusten säästämisen näkökulmasta tulisi palvelujärjestelmän painopistettä siirtää kalliista erityistason palveluista kohti kustannusvaikuttavampia peruspalveluita ja ennalta ehkäisevää toimintaan. Hoitoon pääsyn vaikeutuessa perustasolla, tulee se eittämättä lisäämään niin päivystysten kuin erikoissairaanhoidon palveluiden tarvetta ja käyttöä. Myös THL:n arviointipäällikkö Hetemaa arvioi tiedotteessa 4.6.2024 erojen hoitoon pääsyssä todennäköisesti lisääntyvän ja sen olevan asiakkaiden näkökulmasta selkeä heikennys (Hoitotakuun tiukentuminen on nopeuttanut etenkin lääkäriin pääsyä – kahden viikon määräaika toteutuu yhä useammin - THL).

Määrällisesti suurin henkilöstövaje on terveyskeskuksissa toimivasta lääkäreistä. Terveyskeskusten lääkärivaje on osaltaan muuttanut terveyskeskuslääkärin työtä entistä raskaammaksi, mikä on johtanut muun muassa perusterveydenhuollon lääkäreiden osa-aikaisen työn lisääntymiseen suuren työkuorman vuoksi. SuPer on aikaisemmissa lausunnoissa ottanut voimakkaasti kantaa työnjakoon terveysasemien lääkäripulan helpottamiseksi. Ehdotukset ovat olleet lääkäri- lähihoitajatyöparimalli,

nimikesuojattujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeuden palauttaminen hoidon tarpeen arviointiin perusterveydenhuollossa, sekä hoitajavastanotot.

SuPer pitää tärkeänä nimikesuojattujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden mahdollisuutta toteuttaa hoidon tarpeen arviointia perusterveydenhuollossa. SuPerin mielestä nimikesuojattujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeus hoidon tarpeen arviointiin tukee oikea-aikaisten perusterveydenhuollon palveluiden saatavuutta ja työvoiman riittävyyttä. Hoidon tarpeen arviointi on oleellinen osa lähihoitajien työtä. Lähihoitajat ovat sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneita ammattihenkilöitä. Tutkinto antaa pätevyyden työskennellä ja tehdä muita kuin viranomaispäätöksiä. Tutkinto tuottaa laaja-alaista osaamista hoidon ja palvelutarpeen arvioinnista hoitotyön eri sektoreille. Suurella osalla lähihoitajista on lisäksi työkokemusta, täydennyskoulutusta, sekä alueen paikallista tuntemusta asiakkaista ja palveluista. Aiemmin lainsäädäntö on mahdollistanut perusterveydenhuollossa myös nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön, lähihoitajan tekemän hoidon tarpeen arvioinnin. Ratkaisuna työvoimapulaan SuPer tarjoaa nimikesuojattujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden työskentelyn palauttamista hoidon tarpeen arvioijina perusterveydenhuollossa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ministeriön valmistelema yhteisvaikutusten arviointi mukaan lukien perus- ja ihmisoikeusnäkökulma valmistuu syksyllä 2024. Olisi olennaisen tärkeää huomioida näiden vaikutusarviointien tuottama tieto lain valmistelussa. Tässä esityksessä (HE 134/2024 vp) kuitenkin todetaan, että arviointi julkaistaan samaan aikaan budjettilakiesitysten antamisen kanssa.

SuPer ei kannata hallituksen esitystä. Liiton mielestä nyt on olennaista panostaa henkilöstön veto- ja pitovoimaan, ei henkilöstöpulaan vedoten valtiontalouden säästötoimien toteuttamiseen perustuslaillista oikeutta tarpeen mukaista hoitoon pääsyä ja palveluiden saatavuutta vaikeuttamalla. On perusteltua kohdentaa henkilöstö- ja muut resurssit hyvinvointialueiden meneillään oleviin hankkeisiin ja varmistaa kaikin keinoin nykyisen hoitohenkilöstön pysyvyys.

Helsingissä 11.11.2024

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

Päivi Inberg
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisjohtaja

SuPer on Suomen suurin toisen asteen koulutettujen sote-ammattilaisten ja varhaiskasvatuksen hoitajien ammattiliitto.

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa asiantuntija Tarja Pajunen, 09 2727 9154
tarja.pajune@superliitto.fi